

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marțea, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru strălătați pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 47.
Correspondențele sînt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 20.
Epistole nefrancate se refușă. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori
15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr.
pentru fie-care publicare.

Prenumeratiune nouă

la

„Telegraful Român“

care apare de trei ori pe săptămână, deschidem pe anul 1889, cu prețul cel mai moderat, ce se poate vedea în fruntea foiei.

Banii de prenumeratiune se trimit mai cu înlesnire pe lângă asigurațiunile postale (Posta utalvány — Post-Anweisung.) Numele prenumerantului, al comunei, unde se află cu domiciliul, și eventual al poștei ultime se fie scrise bine, ca să se pōtă ceti.

Se atrage atențiunea on. domni abonați, al căror abonament se sfârșește cu ultima Decembrie 1888, să-și înnoiască abonamentul, pentru-că altfel espeditura va fi silită a sista espedarea tōiei*).

Editura „Telegrafului Român“ în Sibiu.

*) O înlesnire foarte mare în espeditiune se face prin lipirea unei fășii de adresă dela abonamentul ultim.

Sibiu, 16 Ianuarie.

Cu cât bați mai mult ferul, cu atâta devine mai vînjos, și cu cât sunt mai mari greutatea, cari se pun în calea mersului nostru spre cultură, cu atâta mai mare trebuie să fie în noi dorința de a eși învingători, cu atâta mai evidentă trebuie să fie abnegațiunea, în interesul binelui comun.

Greutățile cele multe ne oțlesc puterile, lupta continuă cu elementele heterogene, ne face să fim cu trezvie.

Condițiunea principală însă e, că noi să fim una în defensivă, la care suntem condaunați, spre a putea apăra cu demnitate pozițiunea, la care ne-au avîntat licurirea de sōre în țile mai puțin posomorite ca cele de acuma.

Nōue ne lipsese această condițiune principală. Mai mult, în timpul din urmă s'a făcut o rup-tură formală și omenii chemați din oficiu la lucrare neobosită și uniformă în interesul bisericeii, au dat mână cu neamicii bisericeii nōstre, nu le mai pasă de peirea bisericeii, numai să piară cu ea și acei oameni, pe cari o orbă pismă, o ură învechită i-a decretat de obiect al persecuțiunii lor.

Și de ani de țile se continuă o lucrare neobosită contra bisericeii nōstre, și până mai în tōmna anului trecut mijlocul principal, cu care s'a purtat această luptă a fost și presa.

Se scie, că cu sistem s'a persecutat biserica, și s'a persecutat în un organ, cu care au stat și stau în legături bărbați de toată categoria, cari ar fi che-mați a fi stâlpii unei desvoltări pacinice în biserică.

S'a tras în tină capul bisericeii nōstre, s'a tras în tină toți omenii, cari s'au lipit de el, și au lucrat pentru apărarea intereselor bisericeii în aceste timpuri de grea cercare.

Fără frică de Dumnezeu s'au colportat printre credincioșii nostri fel de fel de sciri senzaționale, s'au inveninat inima tinerei generațiunii, și cu sistem s'au instrăinat omenii de cătră biserica nōstră.

Și în modul cum vorbesce diariul „Kolozsvár“ despre biserica nōstră a vorbit deja un diariu românesc.

Pe noi tare ne-a durut lupta purtată în acest chip contra bisericeii nōstre, accentuăm: lupta purtată contra bisericeii nōstre.

În timpul din urmă s'a ivit o reacțiune contra pornirilor de a ne surpa biserica.

Ne pare bine de direcțiunea sănătōsă, ivită în timpul din urmă, nu putem însă să ne oprimăm durerea cea mare, pentru pierderile cauzate prin atacurile din trecut, perderi, cari nu ușor se pot repara.

Îndreptarea s'a făcut în urma intrărilor unor împregiurări esterne. Nu convingerea, că rău și nedreptate s'a comis bisericeii și dignitarilor ei, nu această căință a fost motorul încetărilor persecuțiunii și tare ne temem, că dacă nu s'au schimbat omenii, schimbarea împregiurării nu va avea viață lungă.

Ne dōre scōla, în care a crescut generațiunea mai tineră în decurs de vre-o cinci ani, și tare ne temem, că urmările ei se vor vedea în timpul cel mai scurt, atāt la preoții și învățatorii mai tineri cât și la poporul, amăgit în buna sa credința despre biserica sa.

Între asemenea condițiuni trebuie să lucrăm noi astăzi, între asemenea condițiuni trebuie să bāgăm adevărată viață în instituțiunile nōstre bisericeii.

Ne vom lupta cu neajunsurile din afară, cu ne-cađurile dintre noi, și vom merge înainte, căci partea cea mai bună din viața nōstră în luptă și supărare o am petrecut.

Vom avē de ținută: binele bisericeii și mântuirea poporului nostru prin biserică.

Revista politică.

Zadarnic se sbuciumă întrēga presă a maghiarilor guvernamentali, zadarnice sunt și vorbirile din cameră de a muiă poziția hotărită, ce o a luat opozițiunea contra proiectului de lege.

Espunerile presei guvernamentale servesc mai mult de material de comentarii foilor opoziționale, cari nu încetēză a strigă în gura mare: că pēcăto-sul adevēr vorbesce, că regimul actual nu s'a in-

gritit nici măcar ca acum țera să posedă instituți-uni și tineri, cari să pōtă da mijlōce de ajuns pen-tru întemeerea unei armate naționale.

Și ceea ce n'a fost în stare regimul de până acum să facă, va face opoziția într'o minută, când ea va ajunge la putere, căci pentru o armată nați-onală va jertfi ori-care fiu al patriei, fie jertfele ori cât de mari.

Scenele turbulente, cari s'au petrecut țilele trecute și cari au ajuns până la provocări pe viēță ori pe mōrte, nu s'au repetat de multă vreme în dieta ungară, și ele dovedesc, că opoziția caută acum tōte mijlōcele nu atāt a rēstorna proiectul, cât mai ales a ajunge cu ori-ce preț la putere; ori apoi a-și depune mandatul.

Focul luptei mai este alimentat și de întrēgă junimea maghiară, care s'a pus în mișcare dintr'un corn al țerei până în celalalt, și care nutrită prin ațitările presei opoziționale nu încēta a amenința cu o sguiduire socială, carea să restabilēscă „patri-otismul“ maghiar.

Desbaterile s'au început și în camerele din Ro-mânia și se continuă în modul obicinuit dela des-chiderea lor sub actualul guvern. Proiectul înaintat de deputatul Blaremburg pentru reconstruirea por-turilor france, a dat ansă la desbateri vehemente și tot odată pare a fi și cauza unei mari scisiuni. Deputa-tul și președintele ales de conservatori, Catargiu, a sus-ținut cu tōtă țaria reconstruirea, pe când guvernul o desaprōbă. Un pasagiu din vorbirea conducēto-riului conservatorilor e destul, pentru a judecă cât de acută e cestiunea: În această cestiune mare, dīse dl Catargiu, guvernul era datoriu a vorbi mai cu sēmă, când agenții sei pun cestiunea pe alt teren. Guvernul trebuia să le spună să se țină de proiect, ēr nu a vorbi de politică străină, de interese, ce nu sunt în joc. Am luat cuvēntul, căci n'au voit să l ia d-nii ministrii cu tōte, că au fost somați de d-nii: Aslan, Kogălnicēn și Ionescu. Eu voi spune ministrului Carp: că cine sapă grōpa altuia, cade în-tăiu el întrēnsa. Noi nu cerem decāt să se aplice legea dlui I. C. Brătianu, dacă nici atāta nu puteți, duceți-ve să vie Ioan Brătianu. Guvernul urmēză tot politica lui Brătianu, noi cerem să nu o urmeze, să împlinēscă pacturile încheiate și să pună țera în poziția, ce i am făgăduit. Dacă nu face așa să lase pe dl Ioan Brătianu, eu me retrag.

Cu tōte espunerile dlui Carp și silințele d'a pune capēt crizei, ea se continuă. Din această cauză foile guvernamentale din România și în special „Epoca“ nu încetēză a combate direcțiunea apucată de dl Catargiu: Nu am putut crede, că dsa, scrie cesti-ona foie, fără prealabila înțelegere, fără a se es-

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istoriă.

Ad Nr. 23 ex 1860.

Episcopul Șaguna scrie episcopului Hackman cerēnd consensul în cauza desfacerei ierarhice de Carlovitz.

Esceleția Voastră! Înaltpreasfințite Doamne Episcoape!

Fiind-că patriarhul sērbesc, Iosif Raiacici, a așternut o petițiune la Maiestatea Sa, prin carea dēnsul, fără privire la contrapăreri și observările noastre, ce ni le-am fost făcut asupra descoperirilor lui, în cele două conferințe avute cu el aicea în Viena, — cere îndată în punctul cel dintăiu subor-dinarea episcopiiilor noastre metropoliei Carlovițane: așa la provocarea D. D. de Mocioni și baronului Petrino ne vēdurăm nevoiți, a face și noi o petiție în contra celei patriarhale, pe carea toți trei în corpore, adevă eu și suslăudații doi domni împreună o inmanuaram Maiestății Sale într'o audiență privată ieri în 11/23 August a. c. — Aceasta aflăm cu cale a o aduce la cunoscința Esceleției Tale, pelângă împărțășirea în copie a petiției pomenite aci în ală-

turare, spre sciință, cu aceea, că ne-am bucura, dacă prin aceea am fi nimerit și întocmai și cugetul Esceleții Tale.

Viena, 12/24 August 1860.

Pelângă care cu deosebită cinstire rămân
Al Esceleții Tale
plecat serv.

Nr. 102. 1860.

Rēspunsul episcopului Hackman în același obiect.

Esceleția Ta, Preasfințite Episcoape, mie întru
Christos iubite frate!

Stāndu-mi mulțime de lucru înainte, când am venit dela Viena acasă, și gātindu-me îndată spre visitația unei părți a eparchiei mele, care acum înainte de trei săptămāni am și început, eram silit, spre plăcuta scrisōre din 12/24 August, până acum a tăcē, și numai în taină a me bucura pentru cele mie descoperite. Cererea ce Esceleția Sa al nostru archiepiscop, a dat la Impēratul nu era de o potrivă cu cele de care Esceleția Ta și eu cu dl Mocioni și baron Petrino în adunare la Esceleția Sa am vorbit. Deci de mare nevoie au fost a descoperi împēratului și simțirile a romānilor, ce prin Esceleția Ta și pomeniții domni s'au și făcut, și eu de acest pas fōrte m'am bucurat, mulțāmind Esceleții Tale pentru prie-

ținēscă însciințare. Reforma, de care în pomenita adunare era vorbă, este pentru biserica nōstră de ne-încungurată trebuință. Numai o bine întocmită ier-arhie ar putea biserica nōstră în Austria așa a o întări, că nici un dușman nu s'ar ispitī ceva împo-triva ei a întreprinde. Nui nici o îndoială, cum-că numai unul Dumnezeu a pāzit până acum biserica nōstră de a ei cădere. Spre ce însă suntem noi chemați, dacă n'am avea a fi a ei adevērați episcopi, păstori, învățatori, povățuisori și apărători? Nui cu bună seamă nici un Episcop între noi, fie el sērb sau romān, care preaprinș n'ar dorī deplină unire și în-țelegere întru toate. Ce folos însă, archiepiscopul nostru rēmāne și acum la aceiași socotință, ce din anii de apoi o avea aschimbāndu-o acum numai așa, că mai mult nu tainuesee dorința sa, ca fundul religiei Bucovinei să se întrebunțeze și spre folosul altor eparchiei, mai ales celor sērbesci, și cu bună seamă și celor romānesci. Eu însă nici la una, nici la alta nu me voiu pleca, măcar că din tot sufletul doresc ca romāni să aibă nu numai a lor episcopi, ci și pre un al seu archiepiscop. Cine însă din doi archiepiscopi să fie mai mare, nu este așa ușor de hotărit. Una este însă limpede adevērul, că din unspredece episcopi în Austria, unul numai poate să fie mai mare, carele ar avea să ție cărna întregei bise-rici în monarhia Austriei, sub patriarhul Constan-tinopolei. Eu unul așa dogmatiesc, și sum sigur,

plica măcar cu membrii partidului conservator se va despărți de acei bărbați, cari au făcut gloria ministeriului său și care toți sunt ași în ministeriul actual, precum și de tovarășii de lupte îndelungate ca dnii: Vernescu, gen. Florescu, Al. Lahovari, gen. Manu etc.

Situațiunea în Bulgaria s'a înăsprit în un mod însemnat în zilele din urmă și conflictul dintre prelații bulgari și principe devine tot mai acut, mai ales, că și exarchul bulgar din Constantinopol a aprobat întru toate pozițiunea, ce o a observat episcopii bulgari contra principelui și respective contra guvernului. „Trebuie să cunoști venerațiunea credincioșilor bisericii ortodoxe pentru cler, scrie „Correspondence de l'Est“, trebuie să scii cu câtă convingere privesc ei pe reprezentanții lui Dumnezeu pentru a înțelege, ce erorile a făcut principele, când a pus să se celebreze liturgia papistașă într'o biserică ortodoxă și cât de indignați au fost preoții bulgari. El scie, că Bulgaria nu iartă, că e catolic, decât cu mare nevoe, și cu toate acestea îndrăsnesc să pună cultul său mai presus de cultul național și să espulseze pe episcopii din capitală ca pe nise vagabunzi. Sтамбуlow în sens patriotic lasă pe prinț să comită acte, cari sapă din ce în ce mai adânc abisul dintre el și poporul bulgar. El nu se opune, căci voescă să facă nepopular pe prințul Ferdinand, și să-l răstoarne de pe tron. — Nouă ni se pare, că ingrigririle prelaților bulgari sunt pre esagerate și ele mult sémână unei porniri rusesci, cu pretece rusesci; dar de altă parte nu putem ignoră, că Bulgaria a fost și în vechime mărul de certă între papii dela Roma și patriarhii din Constantinopol, din carea certă a urmat desbinarea totală a celor două biserici, care până atunci erau unite în aceeași credință, au urmat dogmele nouă osindite de episcopii orientului, și toate fatalitățile imperiului creștinesc bizantin.

Cronică din Zarand.

Zarand, la 14 Ianuarie 1889.

Timpul môle și temperatura caldă a ținut până la 11 a lunii curențe. Abia acum câmpul s'a îmbrăcat cu neouă. Cât va ține, este altă întrebare. Gerul nu mai are putere, dice românul, căci s'a lungit ziua. Sămânăturile de toamnă au iernat debil. Intârziând omenii în toamnă cu sămânatul, grăul nu a putut înfrăți de ajuns, a rămas rar, a dat puțin frig, a înghețat, apoi eră plóie, — aceste au făcut ca să nu pótă prospera în de ajuns. Șórecii încă au stricat mult la sămânatură.

Încât pentru nutreț nu se simte lipsă până acum, deși otăvi în toamnă nu au fost de loc. Oierii, cari și iernază pe aici oile au fost norocoși, nedând până acum de loc fên la oi.

Bucatele: grăul, cucuruzul deși au fost puține în aceste părți, totuși prețurile sunt destul de scădute. Cucuruzul se vinde cu 80 cr. à 20 litre, éră grăul frumos cu 1 fl. până la 1 fl. 20 cr. à 20 litre, tot astfeliu mazerea, etc.

Vitele sunt eține preste măsură. Chilogramul de carne e 24 cruceri numai. Las, că e slabă carnea, fiind-că cu greu se capătă vite grase de taiat.

Scumpi preste măsură sunt porcii. Porcii buni s'au vândut în târgul Bradului cu 70—100 fl. Chilogramul de carne de porc e 49—52 cruceri.

Mai scumpi sunt porcii de ținut.

Făcând această revistă economică, nu pot a nu aminti aci și impregiurarea durerosă că: poporul mai sêrac a și început a luă bucate pre acceptare cu deosebire cucuruz — nutremântul principal din aceste părți. În așteptare se ia cucuruzul până la Sântă-

că atunci va fi strînsă unire între toți episcopii, ei vor păstra atunci între sine dragostea cea frătească, ei vor ține virtos și necletit una și aceeași mărturisire a credinții a ortodocs-catolicescei și apostolicescei biserici a răsăritului, și vor păzi atunci una și aceeași disciplină bisericescă. Până-ce nu voui fi încredințat, cum-că această socotință a mea, se va primi în soborul, ce va să se țină, ca o noimă, eu nici nu voui mișca să me duc unde-va la un sobor, spre a strica numai vremea cea scumpă. Neinte-meindu-se toate lucrările a soborului pe una ca această noimă, toate sfăturile (discussiones) ar rămână atunci numai ca o vorbă deșartă.

Aducând acestea, pe prea cinstita scrisóre a Escelenției Tale din 12/24 August a. A. Nr. 24 spre sciință sum cu totă ce se cuvine cînste, a Escelenției Tale. S. M. Putna la 14/26 Septembrie 1860.

Plecată slugă și prietin

Eugenie m. p.,
Episcop.

Mărie, în 15 August a. c., și se plătesce pentru 120 litre (un șinic în limbajul de aici cu 8 fl. va se dică: sută la sută). De comun se îndătoréză omenii cu cucuruz — până-ce încep la lucru primăvară. De aci înainte se ajută și cu brațul și susțin familia.

În vre-o câteva comune a grasat diferitis, dar a încetat deja.

Crescerea populațiunii în acest ținut în anul espirat, după-cum m'am putut convinge din mai multe date statistice din parochii, are să fie însemnată, cu toate că în unele comune au grasat morburii.

Ceeace e mai bătoriu la ochi este numărul mare al născerilor de secul bărbătesc față cu cel femeesc.

În Brad bună-óră au fost 84 născuți și 48 morți; au rămas din prunci 23 feciori și 11 fete. În comuna Grohot din 34 născuți sunt 21 feciori și 13 fete. Morți au fost numai 18 de toți. Casurile aceste le a-și puté înmulți.

Cine vede traiul cel rău al poporului din Zarand, și de altă parte vede crescerea populațiunii, trebuie să stea uimit de acest joc al naturii Impregiurarea, că se nasc cu mult mai mulți feciori decât fete, trebuie să ne umple inima de bucurie. Aici este misterul crescerei populațiunii nòstre din an în an în butul tuturor impregiurărilor sinistre, între cari viețuim.

Este popor de viață, ce în veci nu va perî, acela, în sinul căruia partea bărbătescă arată un plus adese bătoriu la ochi, față de partea femească. Numărul pruncilor nelegiuiți în comune este neînsemnat; pe când la orașe sunt mai mulți.

Vorbind de crescerea populațiunii nu pot a nu aminti un păcat, carele începe a se încuiba prin orașele nòstre. Unele femei de tēmă ca să nu crescă prunci, cercă toate mijlocele a omori fétul înainte de timp, până e în pantece. Și se află ființe infernale, cari dau mână de ajutoriu în acest respect. Atrag atențiunea medicilor nostri asupra acestei impregiurări, fiind convins, că vor fi cu ochi destul de ageri asupra cauzelor, ce cașunéză ici-colea abortări.

Păcatul trebuie combătut cu totă puterea, căci el comis în multe casuri, ar fi un desastru cumplit pentru noi. Dacă românul dela sate nu se sparie cu ce se-și țină 5—10 prunci, pentru-ce să despereze unul dela orașe, unde ori și cum prelângă puțina carte ori vre-o meserie, traiul nu este tocmai așa de greu. În unire cu medicii în locul prim sunt chemați preoții a combate acest rău, ce se comite în ascuns, și cu cele mai mari precauțiuni ca nu cumva să iasă la lumină.

Cu începerea carnevalului s'au început ospetele, petrecherile sociale, ca și pe aiea.

În Brad, românii vor avea un singur bal din partea corpului profesoral în favorul „fondului studenților morboși“, dar acesta va fi pe la finitul carnevalului.

În curând se vor ține sinode parochiale în tract, apoi sinodul protopresbiterial.

La timpul seu voui comunica, ce va fi de interes, spre a ve ține în curent cu afacerile de pe aici.

Iuon.

Varietăți.

* (Distințiune). Maj. Sa s'a îndurat pregratios a ridică pe episcopul de Cracovia Duajewski, fratele ministrului austriac de finanță, la rangul de episcop-principe. Din acest motiv dieta provincială a Galiției a emis o deputațiune, care să aducă mulțămiri Maj. Sale.

* Invitare la balul, ce se va arangia de Pompierii voluntari din Dobra la 2 Februarie 1889 st. n. în „Hotelul la Husariu“. Venital curat este destinat pentru fondul reuniunei. Intrarea: à personă 1 fl. à familie 2 fl. v. a.

Inceputul la 8 óre sêra

Contribuiri marinimóse se primes cu mulțămire și se vor cuita pe cale diaristică. Comanda.

* (Petrecere.) Festivitatea arangiată de reuniunea „Eislaufverein“ de Duminecă sêra a avut o reușită strălucită. Era de prevédut acest rezultat mai ales, căci érna această a nimicite de mai multe ori planurile numitei reuniuni. Musica militară a esecat piesele cu mare esacitate.

* (Felicități.) Printre mulțimile de felicitări, ce s'au trimis din toate părțile țerei, fostului prim ministru, Ion C. Brătian, cu ocasiunea zilei onomastice se află și a M. S. regelui Carol de următorul cuprins: Ziua numelui D-tale îmi dá privilegiul plăcut a-ți trimite și din partea Mea și a Reginei căldurose nòstre felicitări, urându-ți sănătate și fericire pentru familia D-tale.

„Pururea voui păstra viuă recunoștință pentru concursul lăminat și patriotic, ce mi-ai dat în acel șir de ani, în cari s'au săvêșit faptele mai mari,

înscrise ca o falnică podóbă în istoria nòstră națională.“

* (Postal.) Direcțiunea postală-telegrafică publică concurs pentru ocuparea stațiunii de magistru postal în comuna Kőzépálva (Tiuza, comit. Solnoc Dobáca) pe lângă depunerea unei cautiuni de 100 fl. léfa anuală e 150 fl.; 52 fl. pausal de cancelarie și remunerațiunea cuvenită pentru întreținerea unei cariole între Kőzépálva și Beclén.

Petenții au a-și înainta suplicile în termen de 2 $\frac{1}{2}$ săptămâni.

* (Respectul Duminecei). Sub acest titlu scrie „Epoca“ următoarele: Diarele parisiane ne aduc din America următoarea interesantă comunicare:

Senatul statelor-unite este în ajun de a votá o lege, ce face riguros obligătoare odihna Duminecei pe totă întinderea Uniunii tuturor ramurilor de activitate publică, între care se prevede, chiar odihna postei, a telegrafelor, al omnibuselor, etc.

Senatorul Blaine, fost candidat la președinta uniunii, merge mai departe, cerând ca să înceteze chiar circulațiunea căilor ferate în ziua Duminecei.

Evreii, totdeauna practici, în fața acestei dispozițiuni legislative au convocat un sahéndrin de rabini spre a decide a se ținé Sabatu Dumineca, pentru-că ar fi prea dăunătoriu pentru afacerile populației evreesce a se ținé două sêrbători pe săptămână: Sâmbăta și Dumineca.

Acosta eminamente creștină și umanitară lege ne amintescă, că guvernul conservator la 1874 era să ceră camerilor votul unei legi rigurose pentru paza și respectul sêrbătorilor și luase măsuri printr'un regulament în desvoltarea legii asupra poliției rurale, ca respectul Duminecei să fie absolut observat cel puțin în sate; ér în orașe dispuse, că ori ce feliu de comerciu să fie prohibit Dumineca, escepționându-se acela de articole alimentare, care era pe jumătate autorizat, însé după sevrșirea sfintei liturghii.

Dar, ce furtună îngrozitoare n'a provocat în opoziția liberală de atunci, această dispoziție de ordine publică.

Foile roșii, stirnind cele mai josnice patimi ale lăcomiei de câștig al târgoveților, căutau prin toate chipurile a provocá ura asupra guvernului pe care-l acuasă de reacționarism și câte alte basaconii. Un diar, a cărui destrăbălare n'avea sémên, dar pe care ne indeplinim o datorie creștinescă a nu-l mai pomeni, întru cât redactorul seu s'a pocăit și umilit d'atunci, regretând cu amărăciune atacurile, ce aducea cu acest prilejiu domnului Iesuit, adunând în jurul câțiva deșuchiași s'a încercat chiar a rêsvrăti târgul.

Supunând la cunoștința cãmuitoilor și legiuitorilor nòstrii actuali dispozițiunea senatului american, le punem respectuoasa întrebare, dacă nu s'ar cădă a se legiuí cât mai ne întârziat respectul Duminecei și îndrept credinciosul regat al României?

Punând cestiunea, credem, că e și resolută; căci batjocura și disprețul al ori căruia principiu de moralitate și umanitate, lăcomia de câștig în târgurile nòstre, la care se dau în cea mai mare parte nise târgoveți străini de ném și de credință românescă, este o adevărată rușine pentru societatea nòstră, ce ne înjosescă în fața lumii civilizate.

* (Conversiunea ungară.) Conform unui cerculariu al ministrului reg. ung. de interne se atrage atențiunea municipiilor la avantajele, ce le oferă conversiunea, provocându-le, ca toate obligațiunile rurale să se depună la percepționate ori la cassa statului până la 9 Faur a. c.

* (Invențiune). Unul dintre cei dintău elevi, cari cercetéză scóla militară din Bucuresci a inventat un aparat topografic fórte precis pentru măsurarea unghiurilor. Aparatului i se dá de acum o importanță așa de mare, încât ministeriul de resbel a hotărít, ca să se construescă în străinătate pe sepele ministeriului.

* (Móștele sf. Paraschive.) La Iași se va deschide o listă de subscripțiune pentru facerea unui nou sicriu pentru móștele Sfintei Paraschive, a cărei raclă de argint a fost mistuită de focul ce distruse biserică „Trei Jerarchi“, ér móștele sfintei au rămas într'un chip cu adevărat minuat, neatinsse de flacări.

* (Fabrică de zahar în Ardeal.) Din Aiud se anunță, că comitelui Koloman Kemény i-a succes a esoperă ca fabrica de zahar să se ridice în Aiud. În luna viitoare vor primí producțiunii sămințe

* (Pentru încuartirătorii de ostași.) Ministrul unguresc de honveđi a dat o ordinațiune, prin care stabilescă pentru anul 1889 tacsă ce este a se solví în prețul celor 28 decagrame (280 grame) carne de vită, ce proprietarii de cartire au a le dá ostașilor din armata comună și honveđilor, începând dela sergent în jos, pe timpul, când acestia vor fi încuartirați la ei cu ocasiunea marșurilor. În sensul acestei ordinațiuni tacsă este stabilită astfeliu: Pentru părțile de dincolo de Dunăre 17 $\frac{1}{2}$ cr., ér

pentru părțile de dincóce 18 $\frac{1}{2}$ cr., pentru părțile de dincolo de Tisa 16 cr., ér pentru părțile de dincóce 15 cr.; pentru părțile de dincóce de muntele Craiului (Transilvania) 12 cr., pentru Croația și Slavonia 15 cr., pentru Budapesta 21 $\frac{1}{2}$ cr., pentru Pojon 26 cr., pentru Cașovia 21 cr., pentru Timișóra 19 $\frac{1}{2}$ cr., pentru Cluș 14 cr., pentru Sibiu 15 cr., pentru Agram 21 cr. și în fine pentru Fiume 23 $\frac{1}{2}$ cr.

* Pentru cetățenii din Sibiu cari în căni la casă, se face cunoscut, că dacă nu vor plăti darea recerută până la 15 Faur, se vor pune în aplicare dispozițiunile statutului, referitoare la toți posesorii de căni. Plătirea dărei se póte face la direcțiunea de poliție înainte de prând delat 11—12 și p. m. dela 3—5 cu excepțiunea Duminecilor și a sèrbătorilor.

Insemnătatea bibliotecelor parohiale.

„Eu nu sum singur“ a dis un bărbat renumit arătând spre biblioteca sa.

În § 23 al statutului organic în punctul 17 se dice, că între agendele comitetului parochial este și acesta: „A înființa bibliotecă parochială spre înlesnirea cetirei cărților folositoare“.

Reintemeietoriul și organizatoriul bisericeii nóstre, marele Șaguna, cu spiritul seu prevedătoriu nu a putut sè lase afară din opul seu măreț — din statutul organic — o cestiune așa vitală, cum este și înființarea de bibliotecă parochiale. A trebuit însă mult timp ca ideea sè se realizeze, ca literele fără vi-ță, aședate pe hârtie, sè devină o realitate cel puțin în parte până acum. Cei ce nemijlocit erau chemați ca sè aplice și sè realizeze în acésta privință statutul organic, sau că nu au cuprins cu mintea lor de ajuns însemnătatea acestei cestiuni, sau că indiferentismul ori apoi comoditatea nu i-a lăsat a lucra pentru realizarea ei.

Dar nu e aci locul de reproșare; și încă cu atât mai mult nu, cu cât lucrul deja s'a început. În unele parohii, bibliotecă parochiale sunt astăzi fapte complinite. Un semn imbucurătoriu este, și de bun augur, că vedem înființându-se bibliotecă parochiale nu numai în comune cu o bună stare materială, dar și la comune de munte, sèrace. Se amintesc aci în trecăt tractul protopresbiterial al Zarandului, unde de 4—5 ani s'a înființat mai multe bibliotecă parochiale.

Cestiunea — vorbind în termeni parlamentari — e pusă la ordinea zilei. În unele despărțiminte a'e „Asociațiunei transilvane“ încă s'a lucrat și se lucră pentru înmulțirea bibliotecelor populare.

Se amintesc aci d. e. despărțimântul Sibiului și altele. Va se dica realizarea și înființarea bibliotecelor parochiale, ori vorbind cu un termen mai general de bibliotecă populare, preocupă pre toți românii fără privire la confesiune.

Acésta trebuie sè ne umplă inima de bucurie, căci ori-ce suflet românesc trebuie sè se bucure, când o idee salutară ne preocupă pe toți.

Dar sè întru în meritul temei!

Ce sunt bibliotecă parochiale? Étă prima întrebare, ce ni se pune ca de sine, și încă la locul prim. Sunt nise colecțiuni de cărți cu cuprins diferit, menite pentru folosul creștinilor — fără deosebire de secs — care aparțin uneia și aceleiași parohii, fie aceea parochie gr. or. ori gr. cath. etc. Eu încât știu, dacă biblioteca ar fi înființată, de către românii de ambe confesiunile, am putea o numi: biblioteca populară română. Fiind în chiar cu ceea ce se înțelege sub bibliotecă parochiale, sau mai general sub bibliotecă populare române; pentru care lucră despărțimintele, și însași Asociațiunea transilvană. Dar sè trecem mai departe, sè vedem ce însemnătate are, mai întâi în general o bibliotecă, ca astfel să se putem desluși mai bine cestiunea din tóte punctele de vedere.

Un bărbat renumit, întrebându l cineva; cu cine se afă? a răspuns: „nu sum singur“ și arătă spre biblioteca sa.

În adevăr! O bibliotecă este o societate escelentă, cu carea și petrece omul, cât voesce, și cum voesce, se retrage din ea, când are voie, póte sè-i contradică acestei societăți, și póte sè o apróbe, dacă ii vine la socotéla. În acésta societate, în societatea cărților de una suntem scutiți, ea nu ne vatămă. Dacă i ai o carte bună în mână, nu poți decât sè profitezi, dobandind cunoscinte noue, idei sublimе, ceea-ce fólte cu greu afli în societatea omenilor în timpul de ađi, când mulțimea cu furie și vede de interesele private, lășând la o parte interesele comune, faptele mărețe.

Apuci o carte rea la mână, de a căreia conținut nu te poți însușești, o țini cât vrei, și o pui la o parte când îți place fără ca sè-ți faci ea cevași obiectiuni sau muștrări, pentru că nu ai fi tractat-o destul de delicat. Mai are cetitoriu și acel favor, că cartea fiind rea, nu și impune ca sè adoptezi, ce e tipărit în ea. Ea te lasă dară în bună pace, și nu și face forță. Nu tot astfel se întem-

plă, când ajunge omul la o societate rea; unde dacă nu poți scăpa, trebuie sè mergi cu ea nolens volens. Scurt dis: însemnătatea unei bibliotecă nu se póte contesta din nici un punct de vedere.

O bibliotecă ne prestéză cunoscinte noue, ne dă îndrumări pentru vieață pe tóte terenele, ne ține în curent cu spiritul timpului. Ea împreună trecutul cu prezentul și ne dă îndrumări pentru viitoriu.

Prin acésta suplinesce în mod escelent, ceea ce noi în societate cu fólte mari greutăți am pute ajunge, ba unele lucruri ne ar fi imposibil a le cunosce, sau a auđi de ele, decă n'ar fi bibliotecă, cărțile.

Bibliotecă folosite, ridică isvorul cultural atât al individului, cât și a persónelor morale, ce le posed. În America, unde bibliotecă au luat dimensiuni nepomenite, în bêtрана Europă, ele au produs și produc minuni.

Sè vedem acum în special, ce însemnătate pot sè aibă bibliotecă populare.

În cele mai multe din scótele nóstre învățământul e mai mult mechanic. Pré puțin se dedau elevii la cugetare, sunt mărginiți prunții, — înțeleg cei din despărțimintele superioare, — aprópe numai la ceea-ce se afli în cărțile lor, și de aci încolo nimic mai mult. Afli prunții, cari părăsesc scóla de repetițiune, cari și știu de rost, catechisin, istoria biblică, geografia și câte tóte; dar dacă începi a discuta liber cu ei din ceea-ce li s'a propus; atunci veđi cât sunt de mărginiți. Causa la acésta e și învățatoriul, căci el nu a știut sè descepte prin propunerile sale, interesul spiritual în elev, nu i-a dat a cugetă de sine. În multe casuri însă învățacelul, fiind mărginit la cărțile sale de scóla numai, nu a avut ocaziune a și largi orisonul cunoscintelor sale, și sè și descațușeze spiritul, carele s'a legat pré mult de carte.

Lipsa de bibliotecă parochiale face pré mulți elevi ca ei sè rămână numai cu cele ce au învățat în scóla, și nu li se pune o basă solidă de aici, ca mai târziu ei de sine sè și înmulțéză cunoscintele spre calea cetirei.

Nu se desvoltă din destul gustul de cetire cu elevii în despărțimintele superiori. Dar ce se dice eu? Chiar din gimnasiu es unii tineri, cari afară de manuale nu au cetit nimic. Aici firesce educatoriul de profesiune pórtă tótă vina.

Bibliotecă parochiale sunt chemate deci primo loco spre a se da din ele cărți acomodă elevilor mai înaintați spre cetire și prin acésta a desvolta în ei încă de mici gustul de cetire.

Este un adevăr constatat, că la noi românii gustul de cetire încă e fólte puțin desvoltat. Adese vedem ómeni, spre rușinea lor fie dis, cari au trecut prin scóli, că după-ce es în viața publică se rusticesc în-atăta, încât póte numai despre exterior ii mai cunosc, că au învățat și ei ceva. Cu eșirea lor din scóla au încetat a mai ceti, a se ocupa mai departe și pe urmă se trezesc mai cu nimic din ceea-ce au învățat în scóla. Dacă întreb pe astfelii de ómeni parte ești numai din scóla populară, parte din gimnasiu, pedagogii etc. că pentru-ce nu se mai ocupă cu cetirea? și răspund, că n'au cărți, n'au jurnale. O mulțime mare, chiar din intelighința care e chemată nemijlocit a conduce poporul, nu cetesce nimic. Și acésta neglighința o escusă cu sè rácia, carea nu le permite a spendă anual căți va floreni pe cărți sau jurnale.

Acest motiv, cu care se escusă mulți de pe la orașe nu ar esista, sau cel puțin nu ar poté fi învocat, când ar fi în fie care parochie câte o bibliotecă parochială.

În locul al doilea deci, bibliotecă parochiale sunt chemate a desvoltă ulterior gustul de cetire în sinul unui popor, și a i procura cunoscintele necesare pentru tóte trebuințele vieții publice.

(Va urma.)

Nr. 249/1889.

Proces verbal

al comitetului Asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, luat în ședința dela 4 Ianuaru, 1889 n.

(Înceere.)

Nr. 7. Direcțiunea despărțimântului IX (Simleu-Silvaniei) subșterne prin hârtia de dto 25 Decembre, 1888, Nr. 21 protocolul adunării generale a despărțimântului, ținută la 6 August 1888 înainte și după prând în comuna Domnin, dimpreună cu suma de 55 fl. întrați din tace dela membrii ordinari. Din protocolul adunării se vede:

1. Că premiile stabilite în adunarea din anul 1887 s'au distribuit după cum urméză:

- învățatoriul din Basesci, Ioan Chira, a primit o vacă cu vițel;
- învățatoriul din Domnin, Ipate Todorén, a primit o scrofa cu 5 purci;
- învățatoriul din Șimleu, Petru Longin, a obținut premiul de 20 taleri;
- învățatoriul Nicolae Macsim, din Huređ, Ion Oltén

din Pereceiu și Gavrilă Hossu din Crasna, a primit câte 10 taleri;

e) 32 elevi ai scólei din Domnin au primit cărți, baste, ghetes și recuisite de scris.

2. Că la formarea premiilor numite au contribuit:

- G. Popu din Basesci cu o vacă cu vițel și cu o scrofa cu purci;
- Dr. I. Nichita cu 20 fl. v. a.;
- institutul „Silvania“ cu 20 fl. v. a.;
- Alimpiu Barbolovici, vicariu cu 10 fl. v. a.;
- Demetriu Coroian, protop. cu 10 fl. v. a.;
- Andreiu Cosma, dir. cu 10 fl., ér restul l-a suplinit despărțimântul.

3. Că s'au încassat cu ocaziunea adunării cu totul 60 fl. v. a. și anume: 55 fl. dela membrii ordinari vechi și noi, ér 5 fl. dela membrii ajutători; la cesti din urmă se adaugă și suma de 18 fl. întrați în decursul anului ca ajutóre.

4. Că s'a decis, că suma de 23 fl. întrați dela membrii ajutători, sè se lase la dispozițiunea despărțimântului pentru promovarea scopurilor culturale ale aceluia.

5. Că adunarea generală viitoare se va ținé în comuna Tresnea, remênând, ca subcomitetul sè ficseze terminul ținerii. (Ex. Nr. 393/1888).

— Se adevărește primirea sumei de 55 fl. v. a. cu aceea, că membrilor noi li se va estrada diploma numai după-ce vor fi obținut aprobarea adunării generale a Asociațiunei, și vor fi răspuns și taca pentru diplomă de câte 1 fl. Conclusul referitoriu la distribuția premiilor, precum și însemnarea celor ce au contribuit la formarea aceloră, servesc spre plăcuta sciință.

Reținerea sumei de 23 fl. pentru scopurile despărțimântului se ia cu aprobare la cunoscință.

Nr. 8. Direcțiunea scólei de fete cu internat a Asociațiunei subșterne prin hârtia de dto 25 Decembre 1888 Nr. 321 procesul verbal al conferinții corpului didactic dela 22 Decembre 1888. (Ex. Nr. 1/1889).

— Spre sciință: Conclusele speciale luate la singuraticile puncte din procesul verbal numit, se vor comunica cu direcțiunea institutului.

Nr. 9. Au intrat la comitet tace de membrii dela Filip George din Alba-Iulia 5 fl. pro 1888; Tămăș Nicolau din Grindu 6 fl. pro 1888., Dr. Moisil din Năseud 2 fl. 50 cr. pro 1888., Gregoriu Pletosu din Năseud 2 fl. 50 cr. pro 1888., Pap Stefan din Mihalțiu 5 fl. pro 1888., Butnariu Zosim din Brașov 5 fl. pro 1888., Barițiu Jeronim din Sibiul 5 fl. pro 1888., Tit Budu din Șugatag-sat 5 fl. pro 1889., Nicolau Frateșiu din Sânpetru 5 fl. pro 1888., Alimpiu Barbolovici din Simleu, Simion Aros din Simleu, Andreiu Cosma din Supurul de sus, Vasile Patcașiu din Hotevan, Teodor Pap din Ortelic, Florian Ciocan din Ceh, Ioan Pop din Domnin, Michaiu Borbeiu din Ghiboa, Vasile Mica din Odorheiu, Vasile Ghetie din Cuceu, Vasile Pap din Selsig câte 5 fl. pro 1888., Nicolau Marin din Bistrița, Florian Ciocan din Ceh și Ioan Pop din Domnin câte 3 fl. pro 1889.

— Spre sciință.

Nr. 10. Avându-se în vedere, că practica observată până acum de a se încassa tacele anuale restante dela membrii ordinari ai Asociațiunei prin mandate postale, trimise singuraticilor din centru n'a întimpinat consimțul tuturor despărțimintelor Asociațiunei, cerându-se din partea unora espres, ca sè se mențină usul din trecut; avându-se în vedere, că prin aceea, că o parte mare din mandatele trimise ni s'au returnat, fără a fi fost onorate de către adresați, cauzându-i se astfelii cassei Asociațiunei numai spese; avându-se în vedere, că după unele din mandatele trimise ni s'a luat repert de timbru și că recursul nostru în acésta cauză a fost respins din partea locurilor competente, de unde va urma, că susținându-se acésta practică și în viitoriu, vom avé sè ne așteptăm la spese și mai mari ca în trecut:

— Cassariul Asociațiunei dl Gerasim Candrea, primesce însărcinarea a studiă lucrul și a face comitetului la timpul seu propunerii relative la modalitatea, cum ar fi sè se însărcineze On. Direcțiuni ale despărțimintelor sè încasseze densesle cât mai îngrabă restantele de pe anul trecut 1888, pentru ca sè-i fie comitetului posibil a stabili definitiv lista membrilor ordinari cu taca anuală, și pentru a se poté ști, cui e a se trimite în anul acesta fôia „Transilvania“ în conformitate cu conclusul adus în adunarea generală a Asociațiunei ținută în Alba-Iulia.

D. u. s.

G. Barițiu m. p.,
presedinte.

Dr. I. Crișian m. p.,
secretariu II.

Verificarea acestui proces verbal se încredé dlor: Ioan Hannia, Parteniul Cosma, Ioan Popescu.

S'a cetit și verificat.

Sibiul, în 5 Ianuaru, 1889.

Parteniul Cosma, m. p. Ioan Popescu m. p. Ioan Hannia m. p.

Loterie.

Sâmbătă în 26 Ianuaru, 1889.

Buda: 10 15 29 62 20

Bursa de Viena și Pesta.

Din 26 Ianuaru 1889

	Viena	B.-pesta
Renta de aur ung. de 6%	—	—
Galbin	5.67	5.63
Napoleon	9.54 $\frac{1}{2}$	9.52
100 marce nemșeci	59.12 $\frac{1}{2}$	59.10
London pe (poliță de trei luni)	120.70	120.65

Nr. 567.

[4] 3-3

CONCURS.

Pentru întregirea parochiei a doua din Porcești, protopresbiteratul gr. or al Avrighului, pe baza ordinului Preavenerabilului Consistoriu arhiepiscopesc din 25 Octombrie 1888 Nr. 5389 B. prin această se descrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraf Román“.

Emolumentele împreunate cu această parochie sunt:

- 1. Din fundațiunea Filipiană în bani gata fl. 75.—
2. Din fundațiunea Aleman Clóje fl. 10.—
3. Dela umblarea cu sfânta cruce în ajunul botezului și în ziua crucii dela circa 180 familii à 50 cr. fl. 90.—
4. Folosința pământurilor bisericesci fl. 150.—
5. Venitul dela sântele Pasci fl. 25.—
6. Venitul dela molitvele de preste an fl. 40.—
7. Venitul dela cununa anulului fl. 20.—
8 Stolele dela botezuri, cununii, înmormântări, parastase, pomelnicele din postul mare, precum și dela alte funcțiuni preoțesci, satorice tóte în ședința sinodului parochial estraordinar din 2 Octombrie 1888 dau un venit anual circa de fl. 212.—
Suma fl. 622.—

Doritorii de a ocupa acesta pa rochie au a-și substerne cererile concursuale instruite conform dispozițiilor statutului organic și regulamentului pentru parochii din 1878 la oficiul protopresbiterat gr. or. al Avrighului (posta Avrig, Felek) până la termenul susindicat.

Avrig, 22 Novembre, 1888

În conțelegere cu comitetul parochial respectiv.

Oficiul protopresbiterat gr. or. al Avrighului.

Ioan Căndea, prot.

Nr. 506.

[6] 3-3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de paroch in parochia de clasa a III-a Hașag, protopresbiteratul Mediașului se descrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare.

Emolumentele sunt:

- 1. Porțiune canonică de 15 jugere arătoriu și fânațiu, pământ de calitatea cea mai bună, pentru care va solvi preotul contribuțiune erarială de 6 fl. v. a. la an.
2 Casă parochială corespunzătoare, lângă care se află și supraedificatele necesare pentru economie.
3. Dela 75 familii câte una ferdelă nouă de cucuruz sfârmit.
4. Dela 85 familii câte una și de lucru sau 50 cr.
5. Stola usuată în tract.
Tóte acestea computeate la olaltă dau un venit de preste 400 fl. v. a.

Doritorii de a competi la acesta parochie au a-și asterne petițiunile instruite conform stat. org. și regulamentului pentru parochii până la termenul suscitiat la subscrisul oficiu.

Mediaș, in 19 Decembre, 1888.

In conțelegere cu comitetul parochial. Oficiul protopresbiterat gr. or. al trac-tului Mediașului.

Ioan Chendi, administrator protopresbiteral.

Nr. 432.

[10] 2-3

EDICT

Ana Lup gr. or. din Curciu, care de 18 ani a părăsit cu necredință pe legiuitul ei bărbat Mihailă Bărsă din Curciu, pribegind in lume fără a se scî ubicațiunea ei, se citéză prin această, ca in termen de 3 luni dela prima publicare a acestui edict să se prezenteze la subscrisul oficiu, căci la din contra procesul divorțial încaminat de bărbatul ei se va pertracta și decide și in absența ei.

Mediaș, in 10 Novembre, 1888.

Oficiul protopresbiterat gr. or. al trac-tului Mediașului.

Ión Chendi, administrator protopresb.

Nr. 672/1889. Vice-comite. [9] 2-3

Publicare de licitațiune.

Pentru asigurarea furnisării petrișului (prundului) de lipsă în anul 1889 pe tóte drumurile municipale de pe teritoriul comitatului Sibiu se publică pertractare concu-

suală, ce se va ținea prin oferte scrise și închise în 18 Februarie 1889 la 9 óre a. m. la vice-comitele comitatului Sibiu în sala cea mică de ședință.

Se provócă deci tóți aceia, cari voesc a lua această întreprindere, a-și substerne ofertele lor vice-comit-lui comitatului Sibiu cel mult până la óra amintită a țilei defiecte pentru pertractare. Ofertele întrate mai târđiu precum și telegramele întrate ori și când, nu se vor lua în considerare.

Pre cuvertul ofertului provédut cu 5 sigile și timbrat după regulă e a se scrie desupra adresei limpede numele acelei linii sau părți de drum, la care se referă ofertul.

Ofertele sunt de a se compune după formulariul și conspectul de împărțire, cari ambele se pot primi dela oficiul r. u. de construire de aici.

La ofert trebuie să se alătore cuitanța despre depunerea vadiului la cassa comitatensă.

Vadiul trebuie se constea cel puțin din 5% dela suma prețurilor, care le promite ofertentul după cuantitatea de petriș, pusă în conspectul de împărțire, care servesc de basă la pertractare.

Bani gata sau obligațiuni nu se primesc cu ofertul.

Conspectul despre împărțirea petrișu-de furnisat, contractul de furnisare, condițiunile specifice, formulariul de ofert, și conspectul de împărțire, ce trebuie alăturat acesteia, se pot ceti respective primii la oficiul r. u. de construire din loc (casa comitatensă odaia Nr. 39) în órele ordinare de oficiu.

Sibiu, în 19 Ianuarie, 1889.

Thalmann m. p, vice-comitele comitatului Sibiu.

Mersul trenurilor pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Iunie 1888.

Table with multiple columns for train routes (Budapesta-Predeal, Predeal-Budapesta, Budapesta-Arad-Teiuș, Teiuș-Arad-Budapesta, Copșa mică-Sibiu) and rows for various stations and train types. Includes a 'Nota' at the bottom.